

Kehitetään ikäihmisten
kotihoitoa
ja vahvistetaan
kaikenikäisten
omaishoitoa

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Teknologiaa arjen ehdoilla? Ikääntyneiden kokemuksia kotitekniologiakokeilusta

Marjo Outila ja Pilvikki Lantela, Lapin yliopisto
Toimiva Kotihoito Lappiin -hankkeen
tulosseminaari 4.9.2018

Tavoite

- Kerätä tietoa kotiteknologiakokeiluun osallistuneilta, kotona asuvilta ikääntyneiltä. Tiedonkeruun tavoitteena oli tuoda esiin ikääntyneiden näkökulma ikäteknologian käyttöönotossa.

Haastattelut

- 16 ikääntynyttä, 51 haastattelua
- Vastaajien iän ka. 84,9
- Useimmilla ei aiempaa kokemusta tietokoneen tai älypuhelimien käytöstä

Laitekokeilussa mukana olleet yritykset

- Hoivaturva (Seniortek Oy)
 - Kotiin asennettava etäseurantajärjestelmä
- Sävelsirkku (Sentina Oy)
 - Digitaalinen, mieltä ja kehoa kuntouttavia ohjelmia tarjoava suoratoistopalvelu
- Kuvapuhelin (Arctic Connect Oy)
 - Kosketusnäytöllä toimiva näyttöpäätte
 - Kokeiluissa Sävelsirkkun ohjelmia käytettiin kuvapuhelimen kautta. Kuvapuhelimen avulla oli myös mahdollisuus osallistua Lapin kuntoutuksen ohjelmiin, saada yhteys kotihoitoon, lääkäriin tai kolmannen sektorin tukihenkilöön tai läheisiin

Odotuksia Todellisuus

Haluaisin
jutella
lastenlasten
kanssa

Kyllä on hyvä
vehe, kun on
yksinäisiä

Millainen se
iltahartaus
mahtaa
olla?

Kuva: Jouni Porsanger

- Kotihoito muistutti lääkkeenotosta joka aamu kuvapäätteen kautta, muuten käyttö jäi vähäiseksi
- Pari kertaa pääsi mukaan ohjelmaan, mutta ei aina
- ”Olisiko se minun vanhuus syynä?”
- ”Kerran kuvaruutuun ilmestyi mummo Tennilästä! Oli mukava jutella!”
- Oli muutaman kerran yhteydessä lapsiin, mutta sittemmin on hoidettu puhelut kännykällä

Odotuksia Todellisuus

Jostain
tolpasta se
puhui, mutta
en ymmärtäny,
ku suoraan
sanon

Mitä kaikkea
se laite
rekisteröi?
selitäppä
mulle!

Mistä sitä
tietää kuinka
kauan wc:ssa
menee?

- Laitteeseen tottui kotona nopeasti
- ”On jotenki turvallisempi olo”
- ”Vahinkohan ei tule kello kaulassa, kyllä tämä hyvä on”
- Ikääntynyttä ei häirinnyt väärät hälytykset, jotka stressasivat omaisia
 - Oikeiden säätöjen kohdilleen saattamiseen saattoi kulua useita kuukausia

Kotitekniologioiden myönteinen potentiaali

- Tuki kotona pärjäämiseen
 - Turvallisuuden tunne
 - Kokemus huolenpidosta
- Sosiaalisen pääoman ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistuminen
 - Kasvokkainen yhteys omaisiin
 - Yhteys muihin ikääntyneisiin (Lapin kuntoutuksen ohjelmat)
 - Mahdollisuus vierailla videoyhteyden avulla itselle tärkeissä paikoissa
 - Yhteys kolmannen sektorin tarjoamaan tukeen
- Ammatillisen hoivan kehittyminen
 - Kotihoidon etäkäynnit
 - Yhteys terveyskeskukseen/lääkäriin

Kokeilujen haasteita

- Myönteisistä toiveista ja odotuksista huolimatta käyttö jäi useissa tapauksissa vähäiseksi
- Käyttö ”helppoa”, mutta käytännössä hankalaa
- Uusi teknologia haastaa arjen käsikirjoitukset → uuden toimintalogiikan oppiminen
- Ikääntyneet eivät välttämättä koe, että laitteet vastaavat heidän tarpeisiinsa
- Moninaiset tulkinnat laitteiden käyttötarkoituksesta ja merkityksestä
- Muistisairaudet, yleinen kunnon heikkeneminen
- Tekniset ongelmat, laitteiden toimintavarmuus vaihtelevaa
- Tietoliikenneyhteyksistä johtuvat ongelmat
- Hoivaturvan asetusten kohdilleen saattaminen pitkä prosessi
- Kuntatasolla resursointi muutosten suunnitteluun, henkilökunnan ja ikääntyneiden perehdytykseen ja koulutukseen

Kehitystyössä huomioitava

- Jos ikääntyneet eivät koe laitteiden tai **palvelujen vastaavan heidän tarpeisiinsa ja elämäntapaansa**, niiden käyttö jää vähäiseksi ja teknologiasta saatavat hyödyt jäävät saavuttamatta. → Elämälähtöinen suunnittelu (Life Based Design)
- Jotta palveluilla tuettaisiin mahdollisimman pitkään kotona asumista, **kuntatyöntekijöillä tulisi olla kokonaisnäkemys eri teknologioista**, jotta kotihoidossa osattaisiin arvioida, mikä laite parhaimmalla tavalla tukee kotona asumista kyseisessä elämänvaiheessa.
- Teknologisten välineiden ja uudenlaisen toimintalogiikan opetteluun ja näihin **perehdyttämiseen tulee varata riittävästi aikaa**.
- Monen ikääntyneen kotona asumisen mahdollisti kotihoidon lisäksi moninainen **sosiaalinen verkosto** (omaiset, ystävät, naapurit jne.). Tämän verkoston osallistaminen kotiteknologian käyttöönottoon voisi olla yksi avain teknologioiden säännöllisempään ja tehokkaampaan hyödyntämiseen. Kotiteknologioiden ei tulisi korvata ihmissuhteita, vaan vahvistaa olemassa olevia sosiaalisia suhteita ja olla kenties väylänä uusille.

Kehitetään ikäihmisten
kotihoitoa
ja vahvistetaan
kaikenikäisten
omaishoitoa

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Parasta elämää
kotona

1&O

”Onko ollu jotain yllättävää tossa koneen
käytössä?
”No, ei kai siinä, mie ossaa muuta sannoo,
mutta... mutta, ku se ei aina tottele.”
(nainen, 88-v)

Kiitos!

Marjo.Outila@ulapland.fi

Pilvikki.Lantela@ulapland.fi